

Just published

English-Persian Pharmaceutical Dictionary, [Dr. Mohammad Reza Tavakoli Saberi](#), Maziar Publication, paperback, 546 pages, ISSN: 978-964-5676-91-7, Price: (\$25, including S&H).

The recently published English-Persian Pharmaceutical Dictionary by Dr. Saberi is the first pharmaceutical dictionary of its kind. This volume is compiled specifically for pharmacists in research and retail positions and contains more than 15,000 English words with Persian equivalents and descriptions. The multidisciplinary aspect of this dictionary makes it useful for other health workers, such as medical and nursing practitioners as well as paramedical staff. It contains terms and expressions in the wide area of pharmaceutical sciences such as pharmaceuticals, traditional medicine, medicinal chemistry, parasitology, pharmacology, physiology, and biochemistry. The author has also included many English slang words that addicts use in regards to drug abuse and has found appropriate Persian equivalents for them. The biography of great Persian and Arab pharmacists and doctors offers valuable information handy for the readers. The inclusion of Latin and Greek prefixes and suffixes help the readers to learn and memorize medical terminology with ease and speed. Two alphabetized tables of abbreviations and acronyms at the end of the book are valuable tools for quick research. Overall it is an excellent handbook which should be on the desktop or laboratory bench of anybody who works in the area of pharmaceutical sciences.

فرهنگ داروسازی انگلیسی به فارسی

دکتر محمدرضا توکلی صابری

۵۰۴ صفحه، ۱۲۰۰۰ تومان

انتشارات مازیار، ۱۳۸۹

سرانجام ۸۸ سال پس از تأسیس مدرسه دواسازی در دارالفنون و ۷۶ سال پس از تأسیس دانشکده داروسازی تهران اولین فرهنگ داروسازی منتشر شد. دکتر توکلی صابری پیش از انتشار این فرهنگ در سال ۱۳۵۳ اولین فرهنگ دارویی و در سال ۱۳۶۴ اولین فرهنگ داروپزشکی انگلیسی-فرانسه-فارسی را منتشر ساخته بود.

مؤلف در مقدمه فرهنگ می‌نویسد: «داروسازی همانند پزشکی حرفه ای است که بر پایه دانشهای گوناگونی استوار است. این دانشها علاوه بر علوم پایه مانند شیمی، فیزیک، زیست‌شناسی، و ریاضیات طیف وسیعی از دانشهای دیگر را نیز شامل می‌شود، مانند فارماکولوژی، فیزیولوژی، گیاه‌شناسی، انگل‌شناسی، مفردات پزشکی، فارماسوتیک، شیمی دارویی، میکروب‌شناسی، بیوشیمی، تشریح، و آمار، و هرکسی که به این حرفه اشتغال دارد نیازمند دانست واژه‌ها و اصطلاحات همه این دانشها است. این فرهنگ به منظور برآوردن چنین نیازی تهیه شده است. در این فرهنگ مهمترین واژه‌های داروسازی و رشته‌های وابسته به آن با معادل‌های فارسی آمده است. هدف از تألیف این کتاب این است که واژه‌های مورد نیاز هرکسی را که در یکی از زمینه‌های داروسازی به کار می‌پردازد فراهم آورد. از داروسازی که در داروخانه یا بیمارستان کار می‌کند تا داروسازی که در مراکز صنعتی و تولید، مراکز تحقیقاتی، بیمارستانها، مراکز آموزشی، و یا شرکتهای بخشهای اقتصادی فعال است. بنابراین همه واژه‌هایی که مورد نیاز و کاربرد طیف وسیعی از داروسازان است در این کتاب فراهم آمده است. از واژه‌های مربوط به فارماسوتیک و فارماکولوژی تا واژه‌های مربوط به مدیریت، اقتصاد، و حسابداری در حدی که یک داروساز به آن نیاز دارد. نویسنده تمام واژه‌هایی را که در طی سی سال گذشته در این زمینه ساخته است در این کتاب گنجانده است.» این فرهنگ نیاز به چند فرهنگ متعدد را رفع می‌کند.

همه فرهنگهای انگلیسی فارسی پزشکی و رشته‌های وابسته به آن که تاکنون منتشر شده‌اند، فرهنگهای ترجمه‌ای هستند، به جز فرهنگ دکتر حسن مرندي که در دهه چهل شمسی منتشر شد. عیب بزرگ همه این فرهنگهای ترجمه‌ای این است که بسیاری از واژه‌های معادل معمولاً با تلفظ فرانسه و گاهی با تلفظ آمریکایی در برابر اصطلاحات انگلیسی گذاشته شده‌اند، و هیچ کوششی نشده است تا برای آنها معادل‌های فارسی ساخته شود. این فرهنگها معمولاً فاقد واژه‌های مربوط به بسیاری از روشها، داروها، و بیماریهایی است که در فرهنگ پزشکی هزارساله ایرانی وجود دارد. در فرهنگ داروسازی دکتر توکلی صابری بسیاری از گیاهان دارویی و اصطلاحات طب سنتی مانند ترنجبین، شیرخشت، گل‌گاوزبان، شیرین بیان، کاسنی؛ شیوه‌های درمانی مانند، باد کش کردن، اماله، فصد، بیماریها قولنج، کوفت، و زندگی‌نامه بسیاری از پزشکان و داروسازان معروف جهان غرب مانند بقراط، جالینوس، لویی پاستور، ادوارجنر، رابرت کخ، و نیز جهان اسلام مانند رازی، ابن سینا، ابوالقاسم زهرای، علی بن عباس المجوسی، موسی بن میمون، یوحنا بن مسایوه و بسیاری دیگر آمده است.

مزیت دیگر این کتاب معادل‌های فارسی است که نویسنده برای اصطلاحات جدید انگلیسی وضع کرده است و به غنای کتاب افزوده است، از آن جمله اند دارویش برای **pharmaceutics**، پیوسته رهش برای **sustained-release** و رهش برای **controlled-release** (با توجه به تعریف این دو و تفاوت ظریف این دو از نظر داروسازی بالینی این معادل گذاری بسیار دقیق است) بزنده مانی برای **survival**، شکنندگی و تردی برای **friability**، دیر پا برای **long acting**، زیرسی برای **bioavailability**، خوردارو برای **neutraceutical**، مدل تک باجه ای برای **one compartment model** و بسیاری معادل‌های فارسی دیگر. تعاریف هر واژه مختصر و مفید است و اطلاعات کافی در مورد هر واژه می‌دهد. علاوه بر آن مؤلف مجموعه ای واژه‌های عامیانه و محاوره ای (**slang**) انگلیسی را که در بین معتادان رواج دارد در این فرهنگ گردآوری کرده و برای آنها معادل‌های فارسی ساخته است مانند **shootup** (زدن، تزریق کردن): تزریق مواد

مخدر در رگها ، shotgun pharmacy (داروسازی ساچمه ای): تجویز چندین داروی همزمان برای درمان يك بیماری، spaced out (بی حال، بیرون باغ): معتادی که در اثر مصرف بیش از حد ماده مخدر ناتوان و از کار افتاده است، star dust (غبار کیهانی): کوکاییین ، stach (مخفیگاه): محل پنهان کردن مواد مخدر، horse (اسب): به معنای هرویین، red devil (شیطان سرخ): قرص سکونال، acid head (کله اسیدی): معتادی که ال.اس.دی مصرف می کند. boating (قایق سواری): چندین بار کشیدن خون به درون سرنگ پیش از تزریق کامل ماده مخدر به درون خون. burn out (از دست رفته): معتادی که در اثر استفاده مداوم از ماده روانی دچار اختلال روانی شده است. trip (سفر): توهم حاصل از مواد مخدر مانند ال.اس.دی.، brick (پاره آجر): بسته های ماری جوانا که تحت فشار به شکل آجر در آمده است. blasted (تو حال، نشسته)، boxed (تو قوطیه، تو قفسه): معتادی که در زندان است. copilot (کمک خلبان): آمفتامین، crash (بی حالی، حال نداری): عوارض ناشی از استعمال ماده مخدر مانند دپرسیون و خواب آلودگی، flash back (پس نگاه): یادآوری تجارب توهم زا پس از بهبودی کامل از يك تجربه قبلی مصرف مواد مخدر. dope (دوا): هرگونه ماده مخدر، maintaining (تورگ زدن) تزریق واد مخدر در ورید، mannicuring (مانیکور کردن): خارج کردن ناخالصی ها از يك ماده مخدر، skin popping (تو پوست زدن): تزریق ماده مخدر در زیر پوست، Lipton tea (چای لیپتون): مواد مخدر دارای کیفیت پایین)

از مشخصات دیگر این فرهنگ این است که مولف تمام پیشوندها و پسوندهای لاتین و یونانی را که به وفور در اصطلاحات پزشکی به کار می رود گردآوری کرده و مفرد و جمع بودن آنها را مشخص کرده است که کمک بسیاری در یادگیری اصطلاحات پزشکی این دو زبان می کند.

دکتر توکل صابری که خود ویراستار نشریات پزشکی در آمریکاست بسیاری از واژه هایی را که در فرهنگ های پزشکی و یا داروسازی انگلیسی زبان نیست گردآوری کرده و در این فرهنگ منتشر ساخته است. فرق مهم این فرهنگ با فرهنگ های دیگر در این است که روش فرهنگ نویسی نوینی در این کتاب به کار گرفته شده است به این ترتیب که هر واژه مرکب به طور مستقل و بر حسب اولین واژه مرتب شده است، یعنی واژه های مرکبی

مانند drug metabolism و یا Down syndrome هر دو در حرف D آمده اند و نه در

زیر metabolism و یا syndrome زیرا با این روش واژه های مرکب آسانتر پیدا می شوند

این کتاب ویژه داروسازان نیست، بسیاری از پزشکان، دندانپزشکان، پرستاران و سایر رشته های وابسته نیز می توانند از آن بهره گیرند، زیرا بسیاری از معادل های فارسی این کتاب در فرهنگ های پزشکی دیگر وجود ندارد. حروفچینی و صفحه بندی کتاب بسیار مناسب و چشم نواز است.